

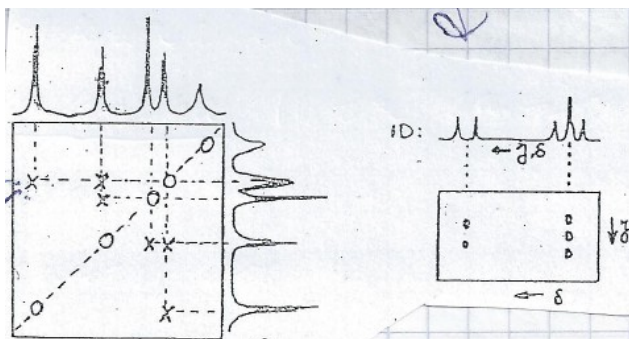
Jednodimenziální a dvoudimenziální pulzní NMR – koncepce, základní pulsní sekvence.

Problémy 1D spektroskopie NMR

- Spektrum je složité i pro relativně jednoduché struktury.
- Pro určení, které jádro je vázané s kterým lze použít dekapling, ale je to pracné (nutno postupně pro každý proton v molekule zvlášť) a obtížné při větším počtu dekaplovat selektivně jen jeden.

Co by pomohlo?

- Graf – spektrum, které ukazuje najednou korelace mezi jádry (korelační diagram) obr. vlevo.
- Postup, pomocí kterého jsou multiplety dané J-vazbou rozlišeny pro jednotlivé chemické posuvy – obr. vpravo.

2D spektroskopie NMR

Princip:

Principem 2D spektroskopie je dvoudimenzionální Fourierova transformace:

- Měří se průběh signálu NMR v časovém intervalu t_2 s parametrem zvolené pulsní sekvence t_1 (obvykle časová prodleva).

=>

- Signál (t_2, t_1).

Fourierova transformace podle t_2 =>

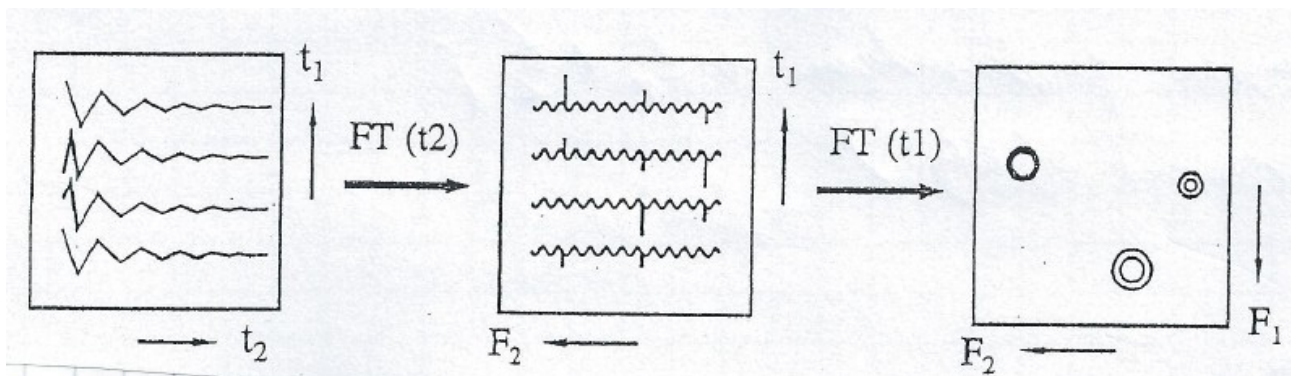
- Spousta spekter s parametrem t_1 .

Parametr t_1 se postupně mění (pro každou hodnotu t_1 spektrum) =>

- Interferogram (ω_2, t_1).

Další Fourierova transformace podle t_1 =>

- 2D spektrum (ω_2, ω_1).

2D spektrum je tedy funkce 2 proměnných, kde význam ω_1 závisí na zvolené pulzní sekvenci.

Znázornění 2D spektra:

- projekce
- vrstevnicové – nejčastější.

2D sekvencí je velký počet, mají ale vždy něco společného:

Obecné časové schéma

- Perioda přípravná: obvykle časová prodleva, eventuálně dekapling a pulz (více pulzů) definující nerovnovážný stav.
- Perioda vývojová: obsahuje prodlevu t_1 (inkrement Δt_1), pulzy, spojitě ozařování, ... Stav na konci závisí na t_1 .
- (Perioda směšovací): Vyskytuje se pouze u korelačních spekter. Obsahuje směšovací pulz (více pulzů) – tak, aby vývoj systému (t_1) vhodně poznamenal měřený systém (t_2).
- Perioda detekční: časový interval, kdy nabíráme data. Tento časový interval zůstává konstantní.

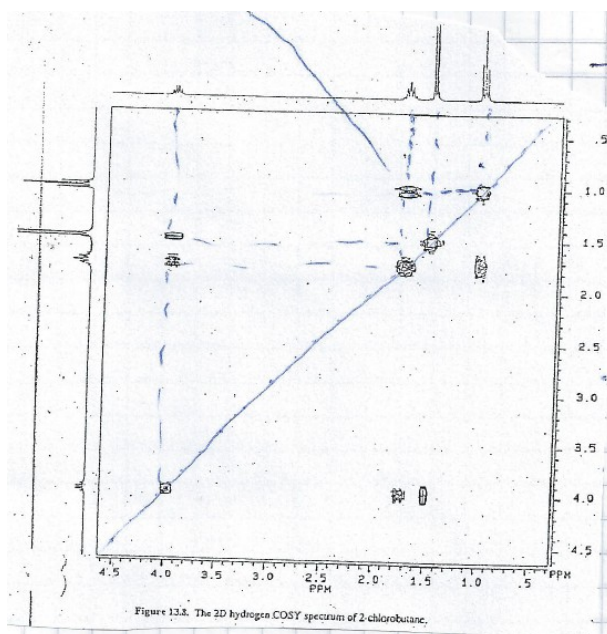
Dělení spekter:

- homonukleární
- heteronukleární
- korelovaná – obsahují směšovací interval zprostředkující vliv systému, který se vyvíjel v době t_1 na systém měřený v t_2 . Korelovaná spektra umožňují najít, mezi kterými jádry (jejich čarami) je určitá interakce.
- rozlišená – bez směšovacího intervalu, měřený systém je vystaven různým podmínkám v t_1 , t_2 . Tato spektra umožňují separovat dva různé efekty.

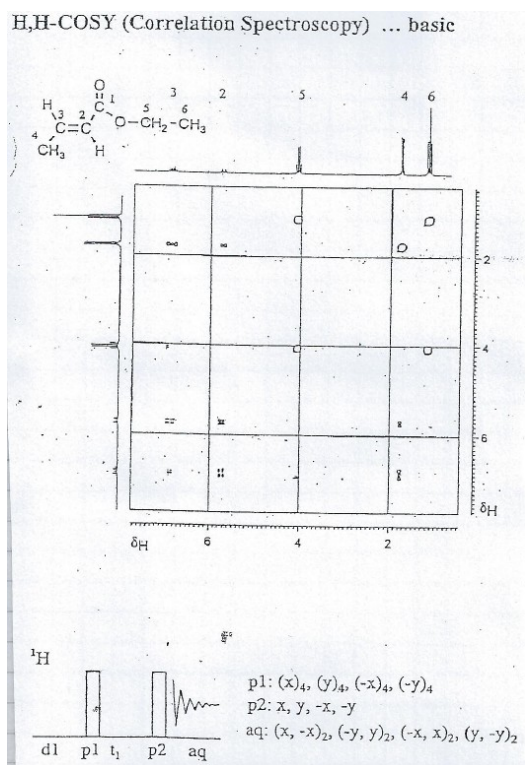
Základní 2D spektra

COSY spektrum

- Korelační spektroskopie.
- Technika založená na přenosu polarizace uskutečněného prostřednictvím J-vazby (nezávisí na relaxačních procesech, využívá se metody koherentního přenosu polarizace – oproti NOESY).
- Sekvence obsahuje dva 90° pulzy oddělené časovou prodlevou, kterou měníme a děláme přes ni druhou Fourierovu transformaci.

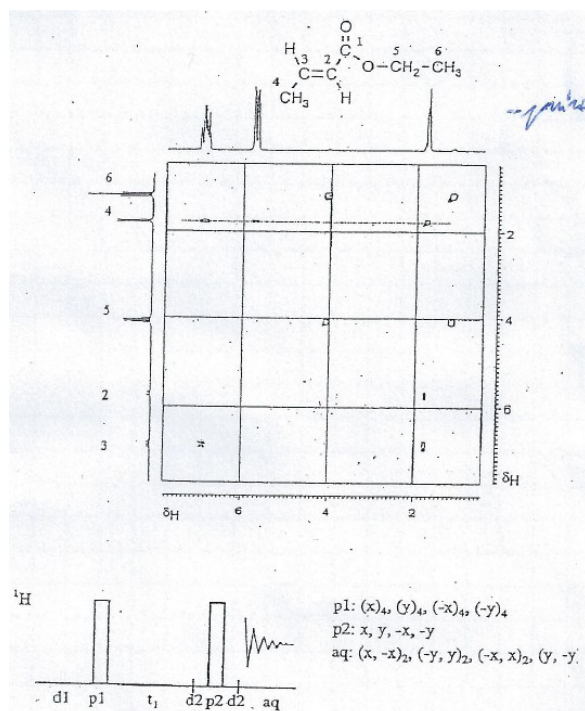

Píky na diagonále nepřinášejí novou informaci – na diagonále je 1D spektrum. Důležité jsou mimo-diagonální píky – tzv. „crosspíky“. Ty ukazují jádra, která mezi sebou mají J-vazbu.

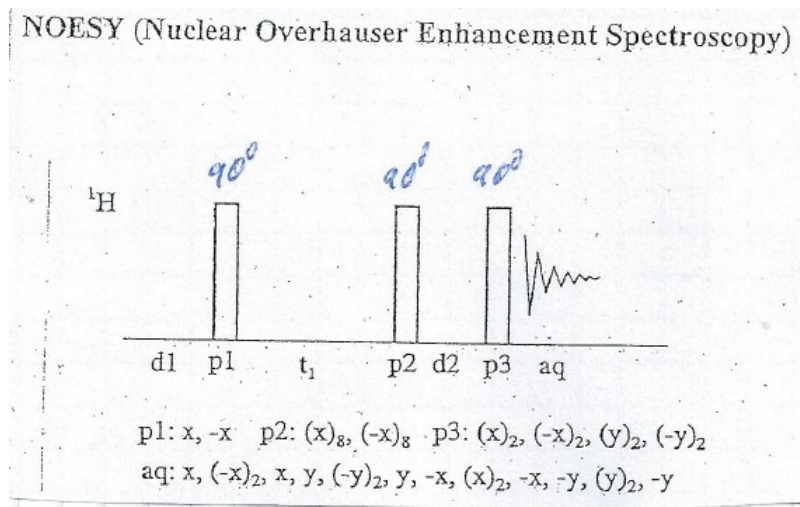

Long Range COSY

- Sleduje interakci přes více vazeb.

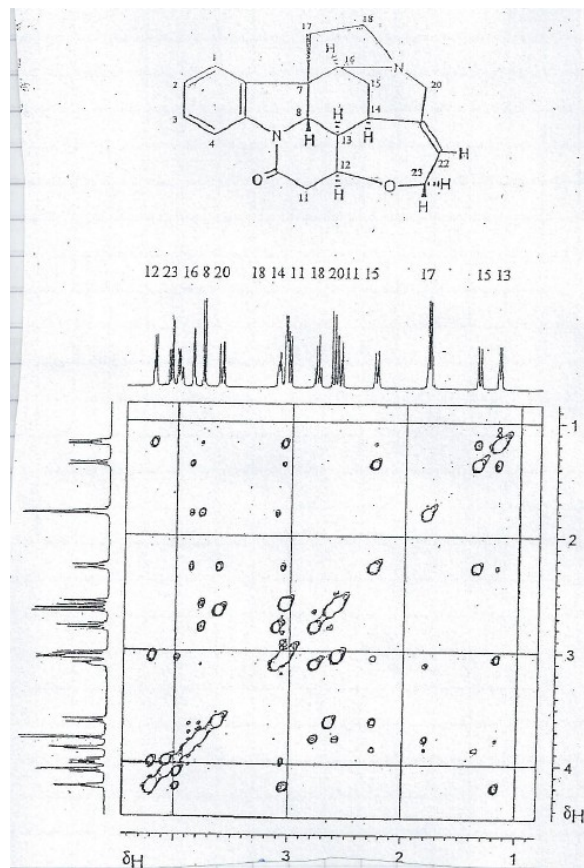

NOESY spektrum

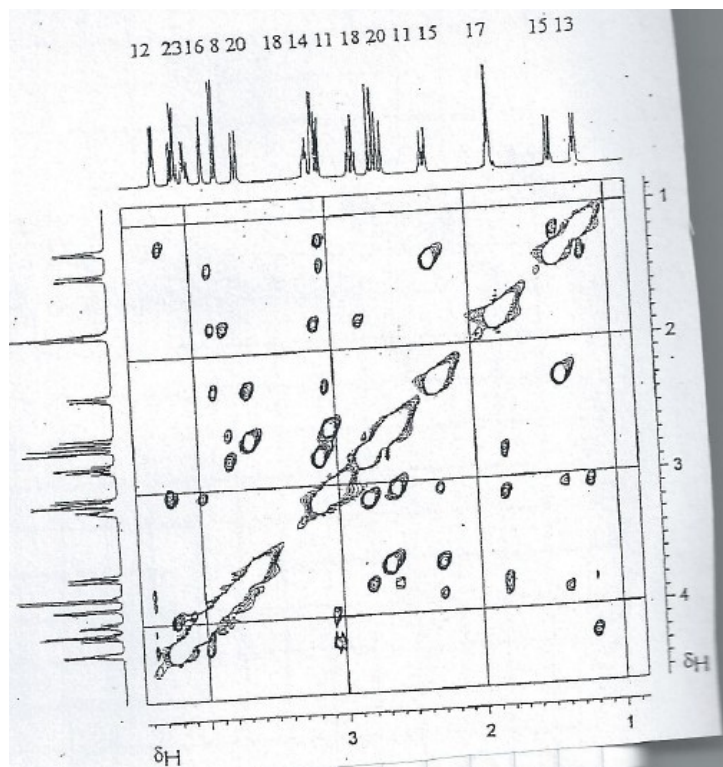
Úkolem p1 a p2 je narušit populaci tak, abychom poznali vliv relaxačních procesů (NOE efektu).

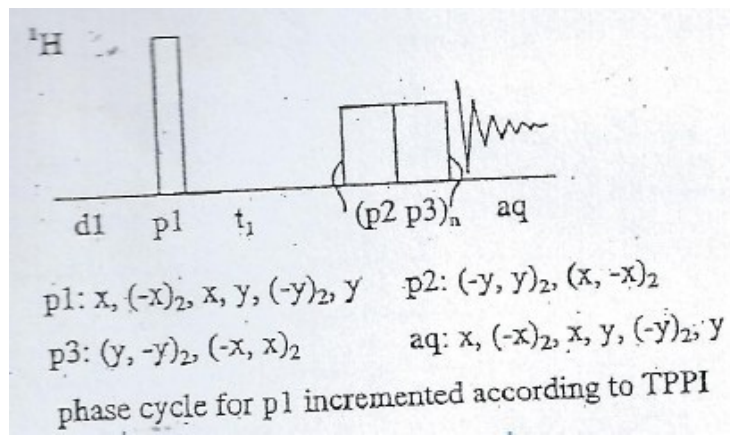
Ve spektru najdeme stejné krosníky jako v COSY spektru. Tyto krosníky nám tedy nepřinesou novou informaci. Najdeme zde ale i krosníky, které v COSY spektru nejsou. Tyto krosníky pocházejí z relaxačních procesů (NOE efektu) a vypovídají tedy o prostorové blízkosti jader.

ROESY spektrum

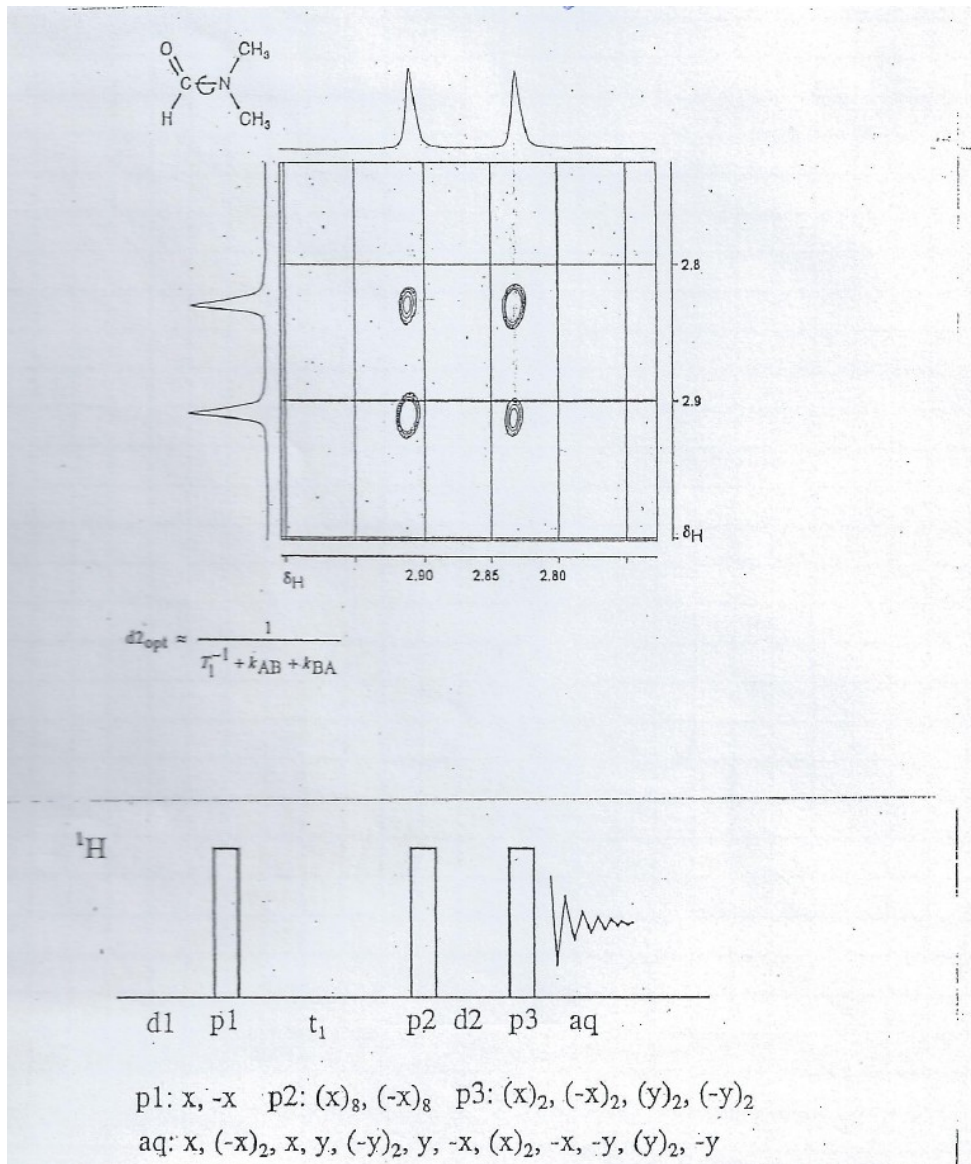
- Tento experiment zařídí, že všechny NOE signály jsou v něm kladné (NOE může být záporný).

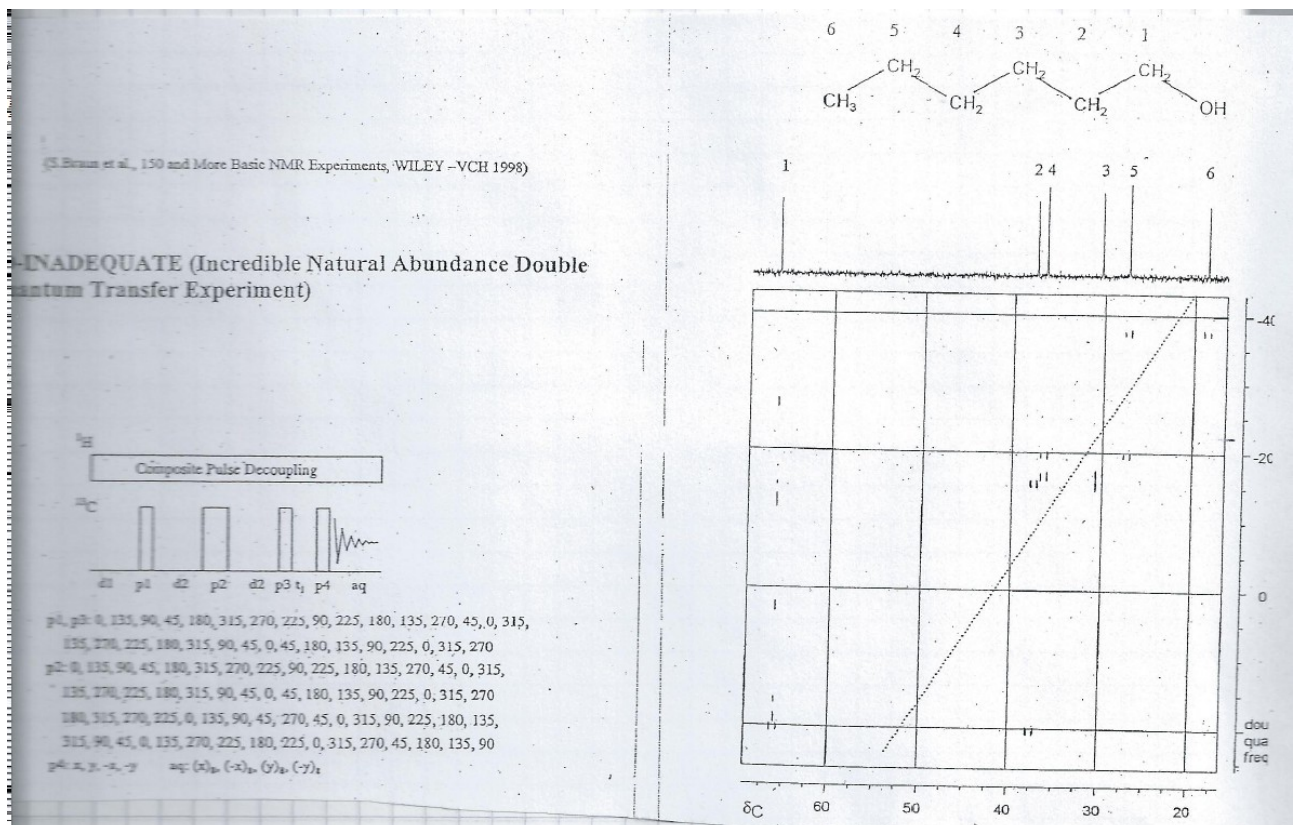
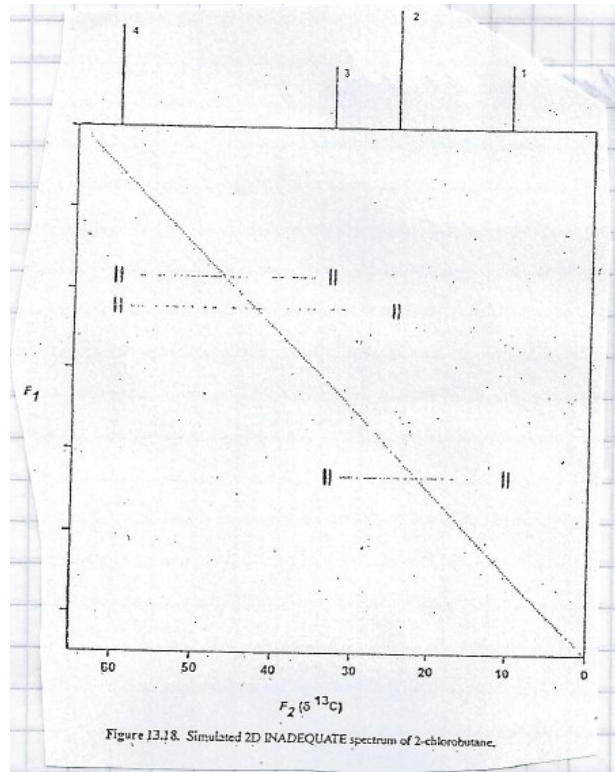
EXCY spektrum

- Tento experiment slouží k identifikaci jader, které podléhají chemické výměně.

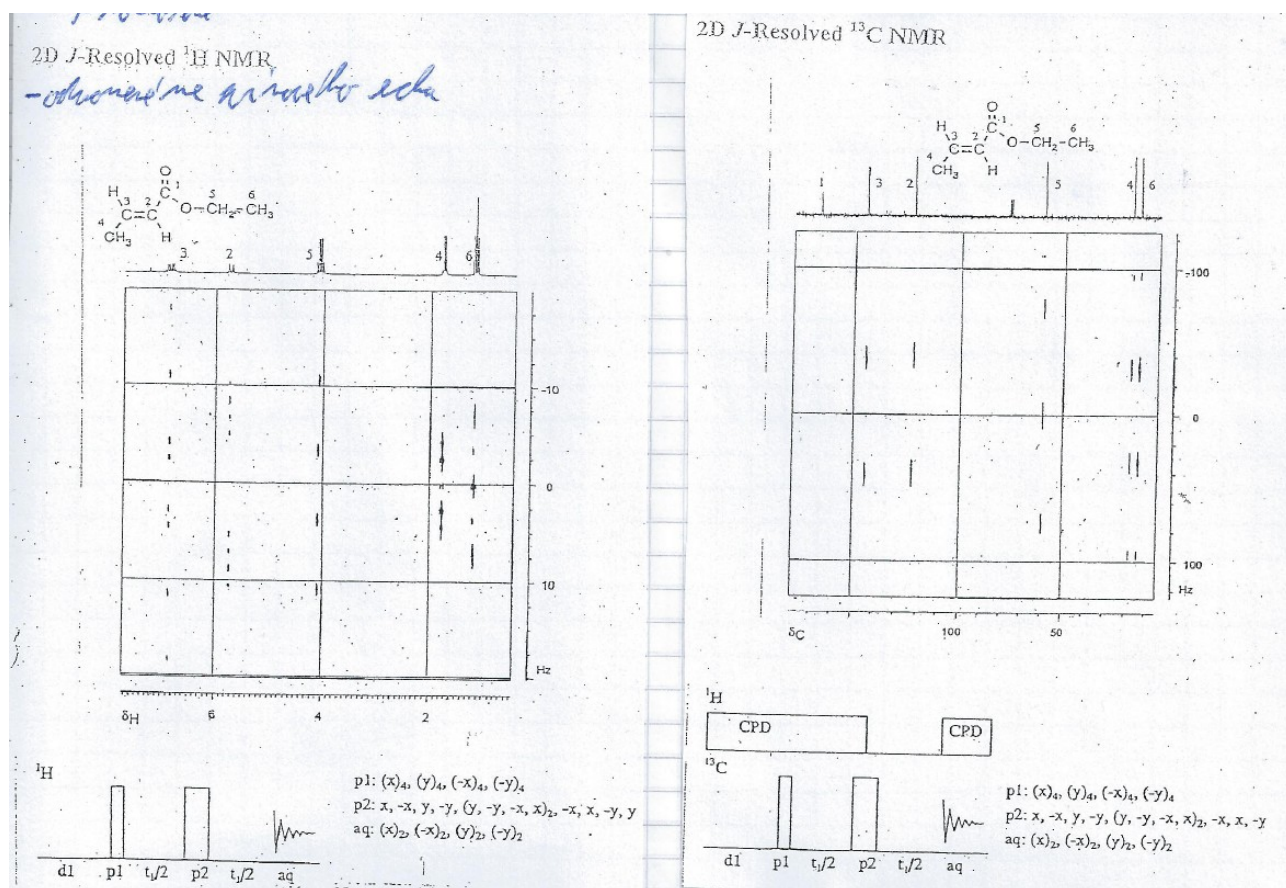
INADEQUATE spektrum

- Ukazuje korelace mezi $^{13}\text{C} - ^{13}\text{C}$.
- Umožňuje se vypořádat s problémem kvarterních uhlíků.
- Odstraní vše co není dáno interakcí $^{13}\text{C} - ^{13}\text{C}$.

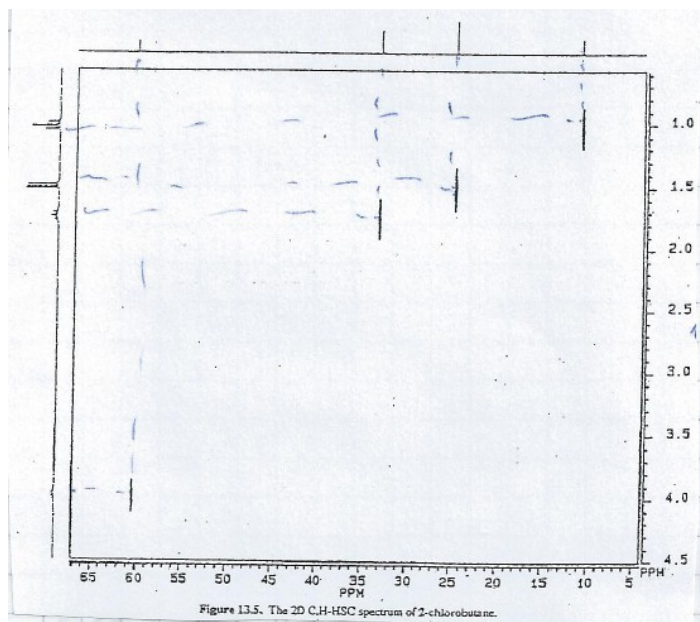

Další spektra:

2D J rozlišené spektrum:

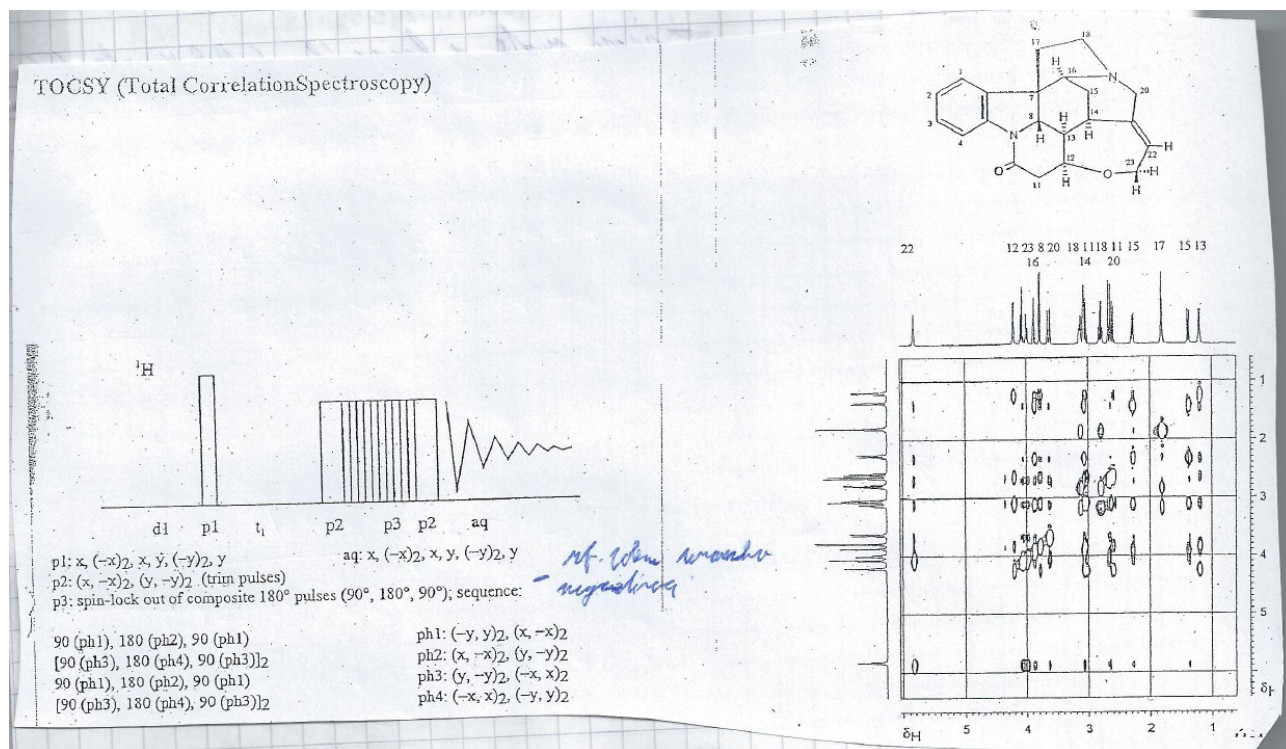
2D heteronukleárně korelované spektrum:

Na ose x je chemický posun uhlíku, na ose y je chemický posun vodíku.

TOCSY spektrum:

Literatura

[1] Poznámky z přednášky prof. Štěpánkové.

[2] V. Prosser a kol. : *Experimentální metody biofyziky*, ACADEMIA, Praha, 1989